

Кави Нәжми

Үзгәреш (*кыскартып алынды*)

1

Шәһәр эш белән кайный, кярханәләр
Халыкны эшкә дәшеп кычкыралар.
Төтен таулары, күкләрне карайтып,
Шәһәр өстенде чайкалып торалар.

Бакыр мичкәләр өелә бер-бер өсле.
Юл өстенде тимерләр ялтырыйлар.
Бөтен бәхтәнне мәңге йота төсле
Тирән-төпсез тәрәзәләр карыйлар.

Кибетне янғыратып, байлар дулыйлар.
Чабалар эш белән ялчы малайлар.
Бер очта үрчи ярлылық вә михнәт,
Ө бер очта үсә алтын сарайлар.

2

Базар тыгыз! Үтеп булмый халыкны.
Сүгеш белән һава тулган. Күцелсез. Чү!
Кемдер килә ярып урталыкны,
Елый үксеп, аһ опа эчтән... өнсез.

Ни кайгыга дучар булган бу хатын?
Югалтканмы баласын? Тапмыймы ул?
Жинел эштән туган газап, оятын
Жинә алмый, йөрәген таплыймы ул?

3

Авыр тормышта уза көн вә айлар.
Тибә язмыш элеккечә барына.
Бичара эшчеләр белән гидайлар
Күнеккәннәр бугай кайгы-зырина.

Ачыкса да эшен ташламый һич тә!
Түгә көчен машина-станокта...
Чуен кебек каралып кайта кичләп;
Юынмаса, аны булмый танып та.

4

Йөк астында сытылган бер олаучы...
Берәүсе зур тәгәрмәчә кысылган...
Урамда жан бирә түбә буяучы...
Кәләпүшче хатынның йөзе сулган.

Чахотка белән авырый тегүчеләр...
Агу йоткан берәү газ фабригында!
Шулай инде!.. Кибеп бил бөгүчеләр
Мөкәфат¹ алалар тормыш чигендә...

5

Үлекләрне йөзәрләп озаталар...
Үләксә белән тула, ахры, жиһан.
Мәзин-муллалар дога сatalар,
Кем аларга бәһа куярга кыйган?

Каберлекләрдә эш кайный муенنان,
Үлекләр күплегеннән зарлың барысы.
Табутлар, баш казыклары жыелган.
Каберләр дә каберләр... очрый каршы.

6

Йөрәктәге авыр эзләр уңалмый...
Очырмый жил... Яумый һәм яңғыры да.
Халық эшли... көрәшә армый-талмый,
Өмет итеп: тан атар бер кырыйда!..

Себергә, төрмәгә яки кабергә
Сөрәләр күп егетләрне... изәләр.
Сүнә таңна... түзә алмый жәбергә,
Йөрәкләр шомлана... нидер сизәләр!

11

Агачлар шаулашып яфрак коялар...
Зур урманның эчендә кемнәр утыра?
Алармы? – Эшчеләр бит! Көч жыялар,
Йөрәкләрендә көрәш каны котыра.

12

Бүген бәйрәмме әллә? Буржуалар
Чакырмыйлар эшкә? Нигә сызгырыный?
Нигә станциядә дә янмый утлар?..
Урамга моржалар сипми корымны?

...Кинәттән барысы да жанланып китте,
Кешеләр кайнаган су кебек акты.
Әнә атлы казаклар чатка житте. Чү!
Кемдер мылтыгыннан кемне атты?

Күз алдында сузылды якты утлар,
Каядыр бухлады зур снаряд та.

¹Мөкәфат – бүләк.

Коймалар, мичкәләр өйгән рәттә
Выжылдап күшшалар кургашын уклар.

15

Шәһәрне чолгаган матур кызыл төс.
Халык бәйрәм итә дошманны жиңеп...
Кояштан назлы-нечкә нурлар инеп,
Кызыл гөлгә күмелде ас белән өс.

Шәһәр өстендә шатлык өне яңгырый:
«Бүген бетте канавызлар, палачлар,
Киләчәктә бетәр ялангач-ачлар...»
Никадәр шатлык! Азатлык уянды!..